

SISÄASIAINMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

KUNTAOSASTO

Mitä puitelaki tarkoittaa maaseudun asukkaiden näkökulmasta?

Ylijohtaja Cay Sevón 27.11.2006

Mistä aion puhua?

- Miksi tarvitaan muutos?
- Miten se toteutetaan?
- Mitä siitä seuraa?
- Yhteenveto

Miksi muutos on välttämätön maaseudun ihmisten kannalta?

- **Kansalaisten peruspalvelut** ovat keskimäärin hyvällä tasolla.

Peruspalvelut ovat keskimäärin hyvällä tasolla mm. koska:

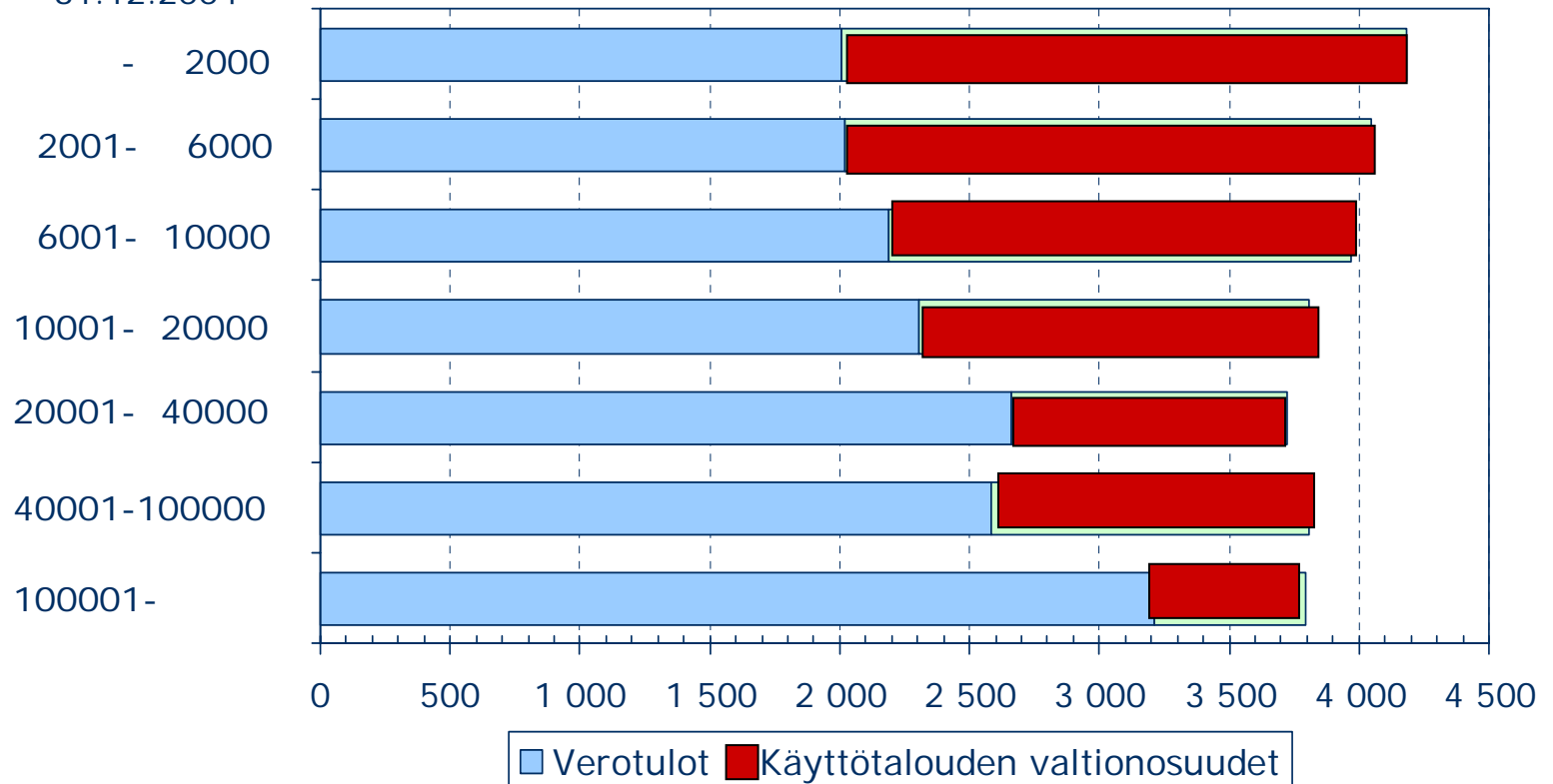
- Valtionosuusjärjestelmällä tasataan veropohjan erot kuntien kesken – tärkein tekijä valtionosuuksien tasausjärjestelmä.
- Takaa jokaiselle kunnalle 90% koko maan keskimääräisestä verorahoituksesta (verotulot+vos) /as.
- Sos&terv vos-kriteerit tukevat syrjäisiä...
- Seuraus: Isot kaupungit saavat (joskus) vain *laskennallisesti* valtionosuuksia.

KUNTAOSASTO

Kuntien verotulot + käyttötalouden valtionosuudet Vuonna 2004 kuntakoon mukaan, €/asukas

Kunnan asukasluku
31.12.2004

Lähde: Tilastokeskus

Peruspalvelut ovat keskimäärin hyvällä tasolla mutta...

- Ongelmana eivät pienet tulot, vaan hyvin suuret menot asukasta kohden.
- Ruokkii vastakkainasettelua.
- Vaarana on, että jos kuntien omia verotuloja ryhdytään tasaamaan, jyrkkenee vastakkainasettelu.

Miksi muutos on välttämätön maaseudun ihmisten kannalta?

- **Kaikista toimenpiteistä huolimatta nykyisillä toimintatavoilla** syntyy kuitenkin pysyväisluonteisia eroja alueellisesti, erot syvenevät.

Pienenevä väestö kasvattaa etäisyyksiä palveluihin

- Laajassa harvaan asutussa maassa pitkät etäisyydet aiheuttavat eriytymistä.
- Erot palveluiden saavutettavuudessa ja saatavuudessa muuttuneet pysyviksi.
- Laitojaan myöten asutettu Suomi muuttumassa keskusten ja lähialueiden sekä pääliikenneväylien kehystämäksi.

Miksi muutos on välttämätön maaseudun ihmisten kannalta?

- **Palvelujen taso** kunnissa eriytyy taloudellisen tilanteen mukaan.
- **Ikärakenteen muutos ja muuttoliike**

KUNTAOSASTO

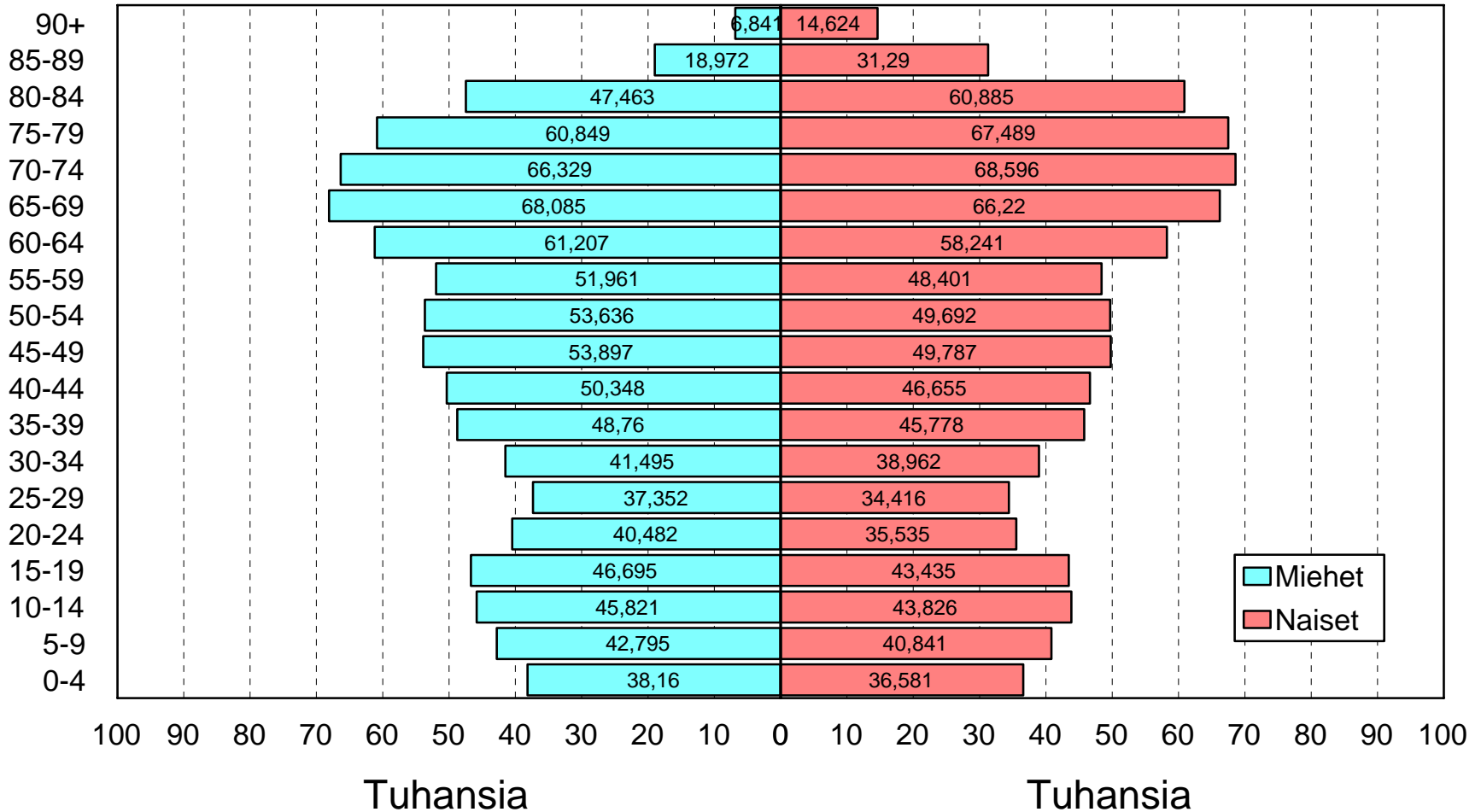
Suomen kunnat väestönmuutoksen mukaan ryhmiteltynä, 2002-2030

Kuntatyyppi	Kuntia 2002		Kunnissa asukkaita 2002	Kunnissa asukkaita	
	N	%		2030	Muutos
1. Yksinäisten tuloalueet <i>-Helsinki...</i>	10	2	1 411 000	1 580 000	+169 000
2. Lapsiperhealueet <i>-Tuusula, Rusko...</i>	62	14	1 410 000	1 631 000	+221 000
3. Väestökatoalueet <i>-Savukoski...</i>	338	76	2 045 000	1 720 000	-325 000
4. Lastenkasvattamot <i>-Oulunsalo...</i>	38	8	313 000	312 000	- 1 000
Yhteensä	448	100	5 179 000	5 243 000	+ 64 000

KUNTAOSASTO

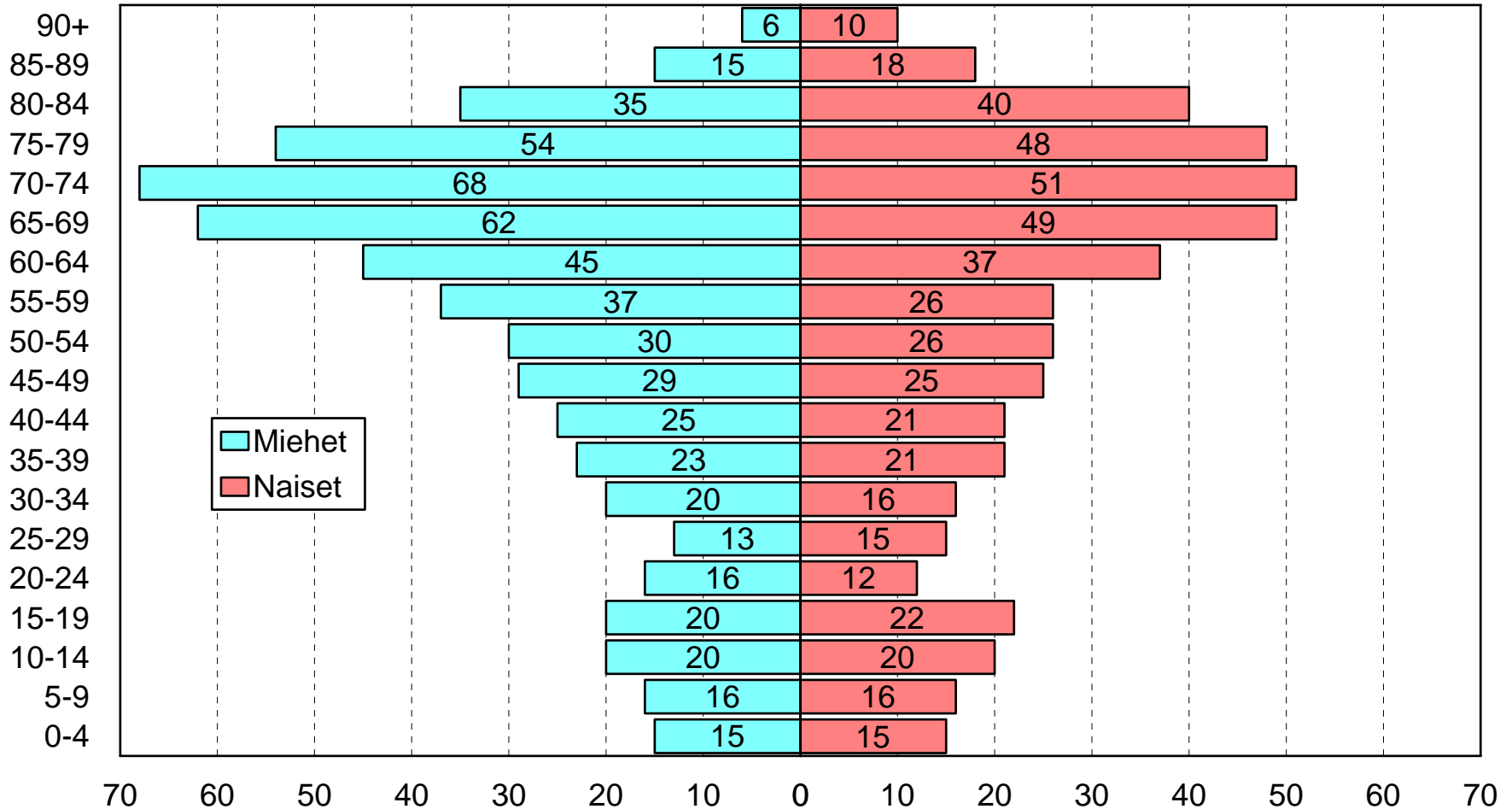
Väestökatoalueet, 338 kuntaa 1 762 402 asukasta 2030

KUNTAOSASTO

Väestökatoalueen esimerkkinä:
Savukoski 2030

Miksi muutos on välttämätön maaseudun ihmisten kannalta?

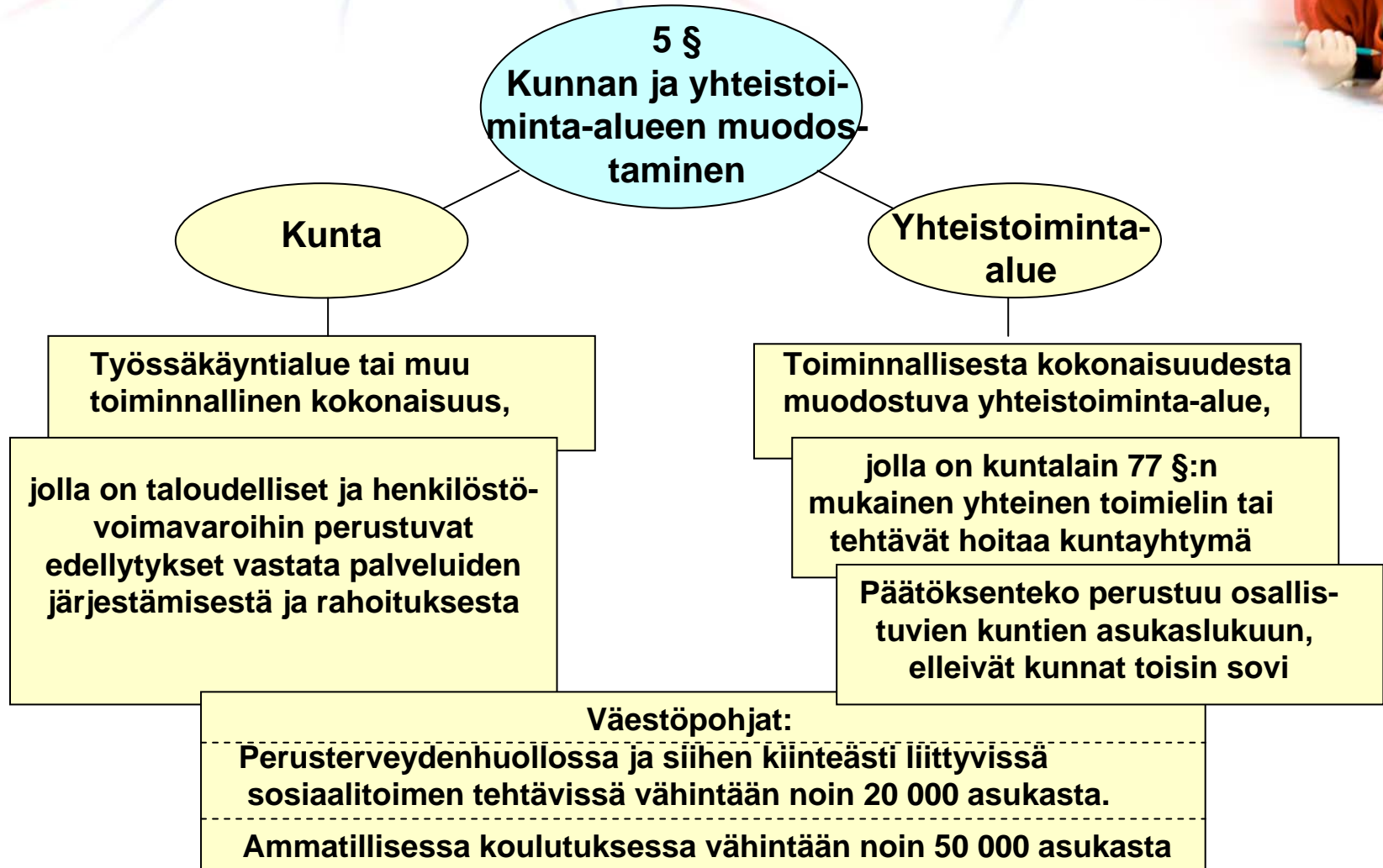
- **Kuinka sovittaa yhteen** perusoikeudet, tasa-arvo ja kuntien kyky vastata niihin vastaamisessa?
- **Kunta- ja palvelurakennemuutos** ei sinänsä varmista tätä, mutta luo edellytyksiä...

Miten muutos tullaan toteuttamaan?

- Kuntaliitokset
- Yhteistoiminta-alueet

Kunta- ja palvelurakennemuutostushanke

Voidaan poiketa, jos kyseessä on

- ***Saaristoisuus tai pitkät etäisyydet (kuntakeskusten tieyhteys vähintään 40 km)***
- ***Suomen- tai ruotsinkielisten asukkaiden kielellisten oikeuksien turvaaminen***
- ***Saamelaiden kieltä ja kulttuuria koskevien oikeuksien turvaaminen***

Miten muutos tullaan toteuttamaan?

- Tehtävien kokoaminen

**6 §
Laajaa väestöpohjaa
edellyttävät palvelut**

**Erikoissairaanhoidon
mukaiset kuntayhtymät***

**erikoissairaanhoidon
palvelut**

**kehitysvammaisten
erityishuollon palvelut**

**kuntien antamat
muut mahdolliset tehtävät**

**Osa erityistason sairaanhoitoon
kuuluvista toimenpiteistä keski-
tetään valtakunnallisesti
erityisvastuualueille. Erityistason
tutkimuksista ja toimenpiteistä
säädetään VN:n asetuksella**

**Kaksikieliset ja yksikieliset
ruotsinkieliset kunnat ovat
lisäksi jäseninä kuntayhtymässä,
joka turvaa jäsenkuntiensa
ruotsinkieliset palvelut erikseen
sovittavan työnjaon mukaisesti**

Miten muutos tullaan toteuttamaan?

- Valtion kuntapolitiikka

Kunta- ja palvelurakennemuudistushanke

**11 §
Valtion kuntapolitiikka
sekä rahoitus- ja valtion-
osuusjärjestelmän
uudistaminen**

**Peruspalveluohjelmaa
kehitetään ja se vakinaistetaan
osaksi lakiin perustuvaa
valtion ja kuntien neuvottelu-
menettelyä**

**Kuntien rahoitus- ja valtionosuus-
järjestelmä uudistetaan tavoitteena
yksinkertainen ja läpinäkyvä
järjestelmä**

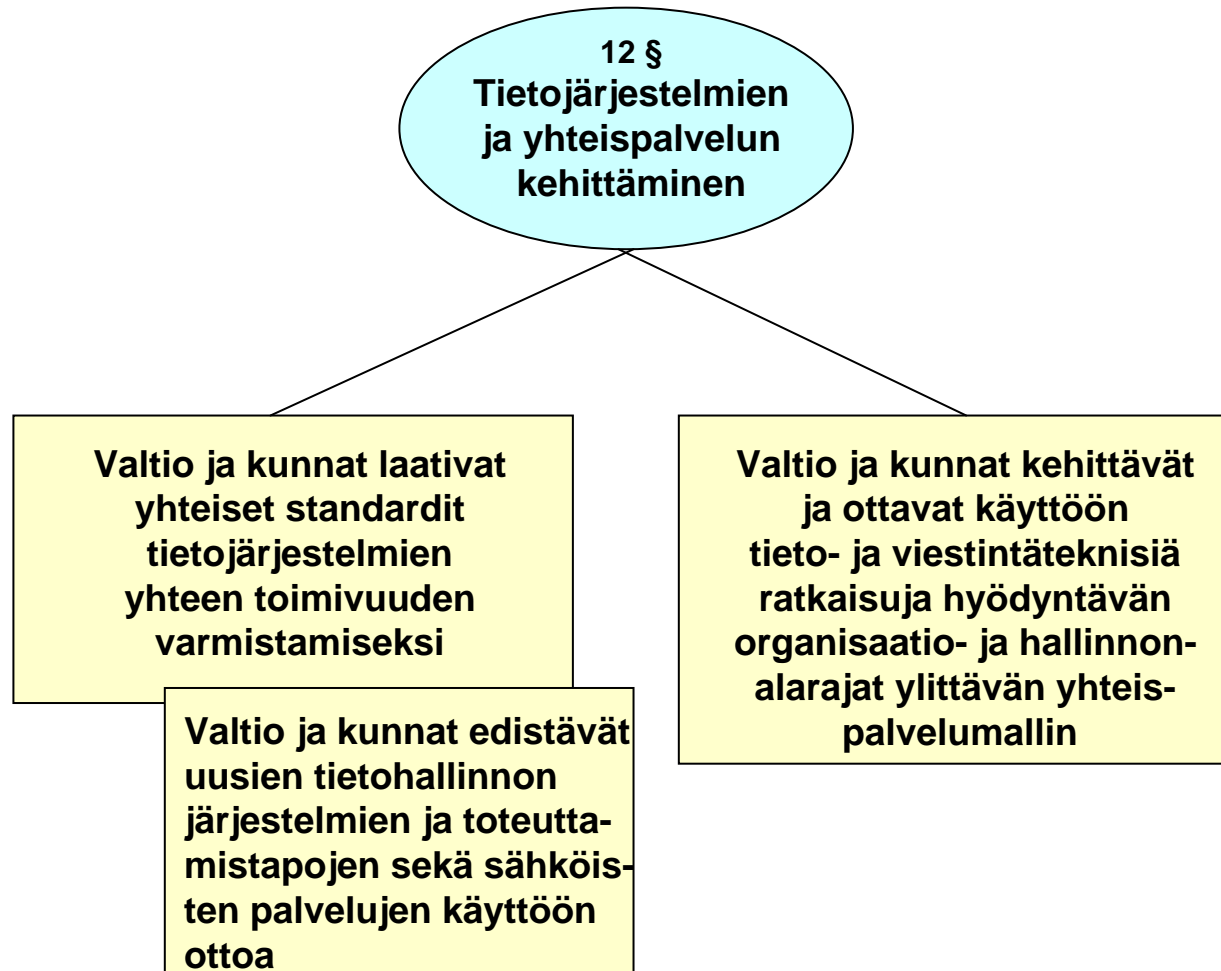
**Kuntien verotulopohjaa
vahvistetaan siirtämällä
verovähennyksiä valtion
rasitukseksi**

**Poistetaan kuntien rahoitus-
järjestelmään liittyvät kuntien
yhdistymisen ja yhteistyön
esteet**

Miten muutos tullaan toteuttamaan?

- Yhteispalvelupisteet
- Tietohallintoratkaisut, sähköinen asiointi
- **Päätavoite: lähipalvelut säilyvät laadukkaina ihmisten saavutettavissa**

Yhteispalvelu

- Yhteispalvelua koskeva lainsäädäntö uudistuu.
- Tavoite: 2007 aikana kunnat, valtion paikallishallinto ja KEELA suunnittelevat yhteispalveluun soveltuvien palvelujen järjestämisestä yhdessä.
- Viranomaiset voivat sopia että yksi tuottaa palveluja tilaajan puolesta.

KuntaIN ja ValtIT - JulkIT

- Tavoitteena JulkIT –yksikkö, vastuu koko julkisen sektorin tietoyhteiskuntakehitys
- Välivaiheena KuntaIT joka kokoaa kuntien palveluita valtakunnallisesti hankkeina – yhteenvoimivuus, taloudellisuus, sähköinen asiointi
- STM&KELA – lait EK:ssa
- OPM:n johdolla ryhmä mieltii kärkihankkeita

Miten muutos tullaan toteuttamaan?

- **Päätavoite: lähipalvelut säilyvät laadukkaina ihmisten saavutettavissa**

Yhteenveto

- Hallintomalleilla ei merkitystä, vaan ihmisillä asuinpaikasta riippumatta.
- Uudistus on osoitus siitä, että perusoikeudet ja kansalaisten tasa-arvo halutaan turvata.
- Kansalaisjärjestöt, kyläyhteisöt eivät korvaa julkista valtaa, mutta ovat harvaan asutuilla alueilla entistä tärkeämmät.

Mitä tästä seuraa? Jos uudistus onnistuu...

- **Kansalainen ei huomaa eroa palveluissa,** ne voivat parantua.
- **Resurssit** voidaan kohdistaa paremmin suoraan palveluihin.
- **Demokratia vahvistuu** hallinnon selkiytyessä
- **Yrittäjyyden edellytykset maaseudun ihmisten pää- tai sivuelinkeinona vahvistuvat** monipuolisempien palvelukokonaisuuksien myötä.